

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

VII. In Penatibus etiam & Laribus latet Moses.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

lisse. Hyginus: *Has autem Græcas (litteras) Mercurius in Ægyptum primus detulisse dicitur, ex Ægypto Cadmus in Græciam, quas Evandrus profugus ex Arcadia in Italiam transtulit; quas mater ejus Carmenta in Latinas commutavit.* Taausus autem ille & Mercurius, Moses ipse est; à quo & Eupolemus, & alii Eupolemum secuti, aiunt Grammaticam Judæos accepisse, ab his Phœnices, à Phœnicibus Græcos. Italis leges dixisse Evandrum auctor est Dionysius: Ebraei legillatorem Mosem habuere. Musicam quoque Italis tradidit Evander, eodem Dionysio teste, propter egregios illos Mosi Hymnos qui exant in Pentateucho. Evander Italis fruges in Græcia primum inventas ostendit, serendique usum edocuit, terræque excolenda gratia primum boves in Italia junxit: ut habet Auctor libelli de origine gentis Romanæ: idem beneficium acceptum refertur Osiridi, qui Moses est. Evandrum præterea ad artes plurimas & studia Italos instituisse idem Dionysius affirmat; uti Mosem Ebræos instituisse vidimus superius, cum de Mercurio ageremus. Religionum ceremonias in Italia sanxit Evander, templa exstruxit, aras & statuas erexit: Moses sacros ritus Ebræis præscripsit. Nec aliam ob causam cultum Panis, qui Moses est, in illas oras inveniisse dictus est Evander, quam quod ex Mosi historia Evandri fabula detorta sit. *Excellentissima justitiæ vir fuisse legitur in memorato jam sæpius Libello de origine gentis Romanæ: eundem Arcadium omnium sapientissimum & fortissimum fuisse Paulanias asseverat: quibus dotibus commendatissimum fuisse Mosem sæpe jam observavimus. Regiam dignitatem obtinuit Evander; rex dictus est Moses à Clemente Alexandrino. Heroibus denique, & Dæmonibus, ac Diis adscriptus est Evander, ipseque ac Carmenta mater aras & sacrificia inter Romanos promeruerunt: quod honore apud alias gentes Moses affectus est. Quæ cum ita sint, verissimum esse patet quod dixit Vossius, nullum fuisse regem, cui proprium fuerit Evandri nomen. Jure quoque Strabonem existimasse liquet, fabulosum esse, quod sermone omnium pervulgatum est, Evandrum in Italiam coloniam Arcadicam duxisse. Sed & nos præterea fictitiam esse personam, ad Mosi exemplar compositam, merito pronuntiamus.*

VII. Penates, Deos Romanorum proprios esse Macrobius significat. De iis autem magna est veterum Scriptorum concertatio. Nigidius & Cornelius Labeo Neptunum & Apollinem esse rentur. Apollo autem Moses est. Verum aliud nobis suadere videtur Virgilius, cum libro Æneidos tertio Penates ab Apolline missos inducit: itaque diversi fuerint ab Apolline. At Varro & Cassius Hemina Deos esse Samothracas affirmant. Fuisse autem in his Mercurium, Bacchum, & Æsculapium, Mosi simulacra, superius à me demonstratum est. Inesse Mercurium indicat quoque eorum effigies, quam ex Timæo proponit Dionysius Halicarnassæus, cum ait fuisse ærea & ferrea caducea. Multi volunt Penates eosdem esse ac Lares. Certe Deos Samothracios cum Laribus nonnumquam confundi, testis est Nigidius apud Arnobium. Ergo in Laribus quoque Mosem habemus. Plures vero distinguunt Lares à Penatibus; & apertissime Plautus in Mercatore. Verum, distinguantur licet, plurimam quoque iis contineri Mosi imaginem deprehendetur. Mercurii, qui Moses est, Lares filii esse dicuntur. Gemini sunt, ut Aaron & Moses. Curetes quoque esse & Dactylos Idæos statuunt Hyginus & Arnobius; Cretensēs nimirum, quod Palæstinæ incolæ כרתים dicti sint, ut supra monui, cum de Minoë differerem. Lares Varro Manes esse vult, Maniæ filios, quæ dicitur vulgo Larunda. Apuleius, in libro De Deo Socratis, Larrem docet appellari Manem. At nos observavimus in Notis ad Origenem Manem esse Μῆρα, hoc est Dæmonem. Glossæ Philoxeni: Larunda, δαυμῶν μήμηρ. Ergo Lar est Μῆρ, & Manis, & Dæmon; hoc est Sol, ut ibidem à me notatum est; nempe φωνῶν; idem & Apollo, hoc est Moses, ἰσοεὐνῶν. Vulgus Lares iterum Deos esse arbitrat. Viales dicuntur Plauto, & in Inscriptione veteri; Compitales Suetonio; unde Compitalia. Græce ἐνοστῆς dicas. Dii porro ἐνοστῆς, sive Semitales, sunt Mercurius & Hecate sive Bivia. Mercurius autem Moses est. Compitalibus aliquamdiu observatum refert Macrobius, ut Maniæ Larum matri pro familiarum incolumitate pueri mactarentur; deinde vero Junium Brutum Consulem, infaustum & cruentum sacrificium abrogasse, pro puerorum capitibus aliorum & papaverum capita offerentem, ut Apollinis oraculo satisfaceret, qui pro capitibus capita postulaverat. Tum addit Macrobius: *Factumque est ut effigies Maniæ suspense pro singulorum foribus periculum, si quod immineret familis, expiarent. Quem ritum suspicor ex Dei mandato profectum, cum per Mosem Israëlitas Ægyptiaca tyrannide janjam eximendos iussit fores sanguine aspergere: Et transibo, inquit, per terram Ægypti nocte illa, percutiamque omne primogenitum in terra Ægypti ab homine usque ad pecus: & in cunctis Diis Ægypti faciam iudicia, ego Dominus. Erit autem sanguis vobis in signum in edibus, in quibus eritis; & videbo sanguinem, & transibo vos; nec erit in vobis plaga disperdens, quando percussero terram Ægypti. Habebitis autem hanc diem in monumentum, & celebrabitis eam solennem Domino*

Hyg. cap. 277.

Eupol. apud Clem. Alex. Strom. 1. Dionys. libr. 1.

Poufan. Arcad.

Clem. Alex. Strom. 2.

Voss. de idol. libr. 1. cap. 22. Strab. libr. 5.

In Penatibus etiam & Laribus latet Moses.

Macrobi. Sat. libr. 3. cap. 4. Nigid. & Lab. apud Macrobi. Sat. libr. 3. cap. 4. & Serv. in 1. Æn. Varr. & Hemina apud Macrobi. Sat. libr. 3. cap. 4. & Serv. & 3. Æn. Dion. Hal. l. 1. Arnob. libr. 3. Plaut. Merc. 3. 1. 7.

Varr. apud Arnob. libr. 3.

Plaut. Mercat. 3. 2. Inscript. Græc. p. 78. Sueton. Aug. cap. 31. Macrobi. Sat. libr. 1. cap. 7.

Exod. 7. 12. & seq.

in generationibus vestris cultu sempiterno. Designari videtur & Moses per Lares illos Permarinos, quibus adem dedicavit in Campo Martio M. Aemilius Cenfor, quam undecim annis ante voverat L. Aemilius Regillus, navali praelio, adversus Praefectos regis Antiochi. Meminit Livius. Permarini sunt *σπανίνοι*, ut habent veteres Glossae Philoxeni; quo nomine Moses per mare Rubrum transitus designatur. In antiquo Mar-more Laribus conjungitur Silvanus, & SILVANUS LARUM dicitur; supple, du-dor: ut in alia Inscriptione, & apud Macrobius, Hercules Musarum, hoc est, *μου-sαίνας*. Atqui Silvanus Moses est. Canina pelle amicum, iisque canis affidet, quem admodum, praeter alios, describit eos eleganter Pseudo-athenagoras: propter Ca-lebum à Mose ad explorandam Palaestinam missum, cujus nomen *canem* significat. Minime mirum igitur si in Aegyptiorum quoque Theologia, quae tam multa à Mose mutuata est, Lares reperiuntur.

Liv. libr. 40.
cap. 52.

Inscript. Grut.
P. 67. & 1070.
Macrobi. Sat.
libr. 1. cap. 12.
Athenag. Erot.
libr. 6.

Multa quo-
que ex histo-
ria Mosi in
Romuli histo-
riam transla-
ta sunt.
Plutarch. in
Noma & Ca-
pulo.

VIII. Haudquaquam sane, quaecunque de Romulo prodita sunt, conficta ac falsa esse dixerim. At si fidem sequimur historiae, fabulosa pleraque de eo narrari, contraria multa ac pugnancia comperiemus. Atque id eo credibilis est, quod docue-rit non uno loco Plutarchus, cladem Romae à Gallis illatam veterum temporum mo-numenta ita consumpsisse, ut recentia multa, non praefata solum illa, efficeret ambigua & incerta. Veris autem sic falsa permixta sunt & involuta, ut non aegre tamen pos-sis agnoscere ex Mosiacis promtuaris haec fere provenisse. Res indicium faciet. Filiam Regis, matrem habuit Romulus, à filia Regis adoptatus est Moses, & filii loco habitus. Contra Vestalium & Amulii legem conceptus à matre & editus est Romulus: contra Pharaonis edictum à matre Moses infans per tres menses clam educatus est. Magna in Romulo etiam tum infante apparuit corporis dignitas: elegans in cunis vi-sus est Moses. Fratrem unicum Romulus habuit Remum; Aaronem Moses. In alveo seu scapha Romulus expositus est in alluvie Tiberis fluvii super ripas lenibus sta-gnis effusi: Moses in hircella jacens expositus est in carectis Nili. Pastoribus natus Romulus diu creditus est: gente pastoritiae rei dedita progenitus est Moses. Gabiis egregie institutum esse Romulum, & literas, Musicam, artem militarem, *καὶ ὅσα γὰρ τὰς δὲ γὰρ ὁμοίως*, & quaecunque generosos pueros scire decet, edoctum testantur Dionysius Halicarnassensis & Plutarchus: *eruditus est Moses omni sapientia Aegyptiorum*. Romulus pastoralem vitam egit, perinde ut Moses. Idem afflictis praesto erat, ab iisque graf-fatorum & ficariorum vim prohibebat: Moses Ebraeos ab Aegyptiorum injuriis tuta-tus est. Infidiatum est vitae Romuli Amulius, Mosi Pharaeo. Romulus Amulium sibi infestum obruncavit: Mose manum protendente, maris fluctibus Pharaeo obrutus est. Fratrem Romulus interfecit: Moses Aegyptium percutientem quemdam de Hebraeis fratri-bus suis. Populum Romanum in tribus, curias, & decurias Romulus discrete, & sin-gulis rectores praefecit, tum & Patrum Senatam instituit: Moses electis viris strenuis de cuncto Israel, constituit eos principes populi, tribunos, & centuriones, & quinquagen-arios, & decanos, qui judicabant plebem omni tempore: tum & Dei jussu elegit septuagin-ta viros de senibus Israel, quibuscum regendi populi munus partitus est. Romulus Sa-binas rapuit, Moses Aegyptios spoliavit. Romulus Acrone victo votum solvit Jovi Fe-retrio, & in Capitolio templum dedicavit; impetum item Tatii, Sabinorumque re-pressit, *ἀνατίνας τις θεῶν τὰς πόλεις, & ἰσχυρῶς τὰ δὲ δὴ σὺν τὸν σεβασμῶν, καὶ τὰ παλαιῶν ἀεθροῦντα νόμῳ μὴ θεῶν, ἀλλ' ὀρθῶς, προσηύχων ἐν αὐτῶν χερσίν, & cum Jovem precatus esset, ut exercitum scilicet, neve collapsas despiceret res Romanorum, sed res-titueret*. Verba sunt Plutarchi. Tum voti compos templum Jovi Statori condidit, quod monumentum esset posteris, inquit Livius, *ejus praesenti ope servatam urbem esse*. In Ama-lectitano praelio cum levaret Moses manus, vincebat Israel, fugatisque tandem & caesis Amalecitis, *Dixit Dominus ad Moysen, Scribe hoc ob monumentum in libro Edifi-cavitque Moyses altare*. Scribunt Dionysius & Plutarchus, ignis perpetui, Vestalium-que consecrandarum ritum Romulo auctori adscribi. Ignem inextinctum Moses sub-jectis lignis indefinenter servari jussit, ut est in Levitico. Lituam gestavit Romulus, virgam Moses, Romulum religiosum, *φειδύπτερον*, rerum divinarum peritum, sacrorum instituendorum, templorum, altarium, festorum dierum, & solennium feriarum au-ctorem & suasorem faciunt Dionysius & Plutarchus, quibus notis quam Mosi simi-lis sit dicere nihil opus est. Romulum coorta tempestate sublimem procella raptum ex oculis hominum ferunt evanuisse, & à Marte patre in caelum fuisse evectum: Moses in monte Nebo mortuus est, & à Deo sepultus, nec ulli mortalium sepul-crum ejus innotuit. Romulus post mortem in Deorum album relatus est: Mosi dixit Deus, *Ecce dedi te Deum Pharaoni*; & eum praeterea, tanquam Deum, gentes plurimae coluerunt.

Dion. Hal. l. 1.
Pier. Romul.
Act. 7. 22.

Exod. 12. 11.

Exod. 18. 25, 26.

Num. 11. 16.

Plutarch. Ro-
mul.

Liv. libr. 2. c. 12.
Exod. 17. 11, &
12.

Dion. Hal. l. 1.
Plutarch Rom.
Levit. 6. 12, 13.

Dionys. libr. 2.
Pier. Romul.
Horat. Carm.
libr. 3. Od. 3.
Ovid. Metam.
libr. 14.
Exod. 7. 1.